

Vážené dámy, vážení pánové,

27. květen 1942. Den, který zcela zásadním způsobem změnil nejen život obyvatel v Protektorátu Čechy a Morava, ale přispěl i k poválečnému uspořádání naší země.

Parašutisté Jozef Gabčík a Jan Kubiš v pražské Libni smrtelně zranili zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Muže, který přišel do Prahy s jediným cílem, a to vynucení si naprosté poslušnosti ze strany domácího obyvatelstva. Umně k tomu dokázal využívat cukru i biče. Bezpodmínečně trval na nulové toleranci odbojové činnosti, germanizaci výuky na školách. Historická fakta, jež by mohla povzbudit hrdost a svébytnost národa, byla účelově překrucována. Podpora udavačů a kolaborantů zasévala všudypřítomný strach, kdy se každý bál každého. Oproti tomu se snažil vytvořit příjemnější podmínky především pro dělníky ve zbrojních továrnách a tím si získat jejich náklonost. Mimořádné přiděly jídla či lázeňský pobyt byly v době okupační nouze a nedostatku něčím zcela nevídaným. Národ se mu podařilo pokrývit a téměř dokonale porobit.

Atentát na Heydricha, symbol všech krutostí, byl zlomem, výrazem odhodlání a touhy zbavit se nacistického jha.

Cena, kterou za vzepětí české obyvatelstvo následně zaplatilo, byla vysoká. Vyhlášení stanného práva odstartovalo popravy kohokoliv, kdo byl jen trochu podezřelý z podílu na atentátu či jen z jeho schvalování. Vrcholem brutálních

reprezentační pak bylo vyhlazení Lidic a Ležáků. Ušetřen nezůstal snad žádný kout naší země. Dnes zde stojíme, abychom si připomněli popravené občany v době heydrichiády, jimž vražedné kulky přeřaly jejich životní pouť právě na této střelnici. Kromě vzpomínání je to důvod především k zamyšlení.

Nejsem si totiž jist tím, kolik Čechů a Slováků najde ihned správnou odpověď, zazní-li otázka na události svázané s datem 27. května 1942. Jsem velmi skeptický. Zejména proto, že i mnohá jiná data, byť jsou dokonce v našich kalendářích zaznamenána jako významné dny, nebo dokonce jako státní svátky, vnímáme bohužel zejména z pohledu pracovního volna, nikoliv pro jejich nesmazatelný význam v naší historii, často dokonce i v té zcela nedávné. Není to pouhá škoda, je to velká chyba. Považuji ji za naprosto zásadní. Nikoliv při pohledu nazpět. Jsem si téměř jist, že nejvíce škod, možná i osudových, může napáchat naše povrchnost, neznalost a přehlížení dějinných mezníků v budoucnosti. Ony pomyslné mezníky tvoří totiž pevné základy, na nichž musí každý národ, každá státnost stavět svoji existenci. Jsou nezpochybnitelnou součástí toho, co nazýváme vlastenectvím a hrdostí na zemi, kde, a máme to velké štěstí, žijeme svoje životy.

Při četbě nejrozličnějších diskuzních fór bychom mohli snadno propadnout dojmu, že jsme jeden vlastenecký šik. S vlastenectvím či hrdinstvím však nemají rozhodně nic společného. Patrné je to na první pohled. Stačí se jen trochu zamyslet nad sděleními šířenými virtuálním prostorem. Jsou to sdělení psaná lidmi bez špetky osobního rizika v pohodlí a teple jejich domovů, jsou to slova

plná bezbřehé hrubosti, slova plná zášti a nenávisti. Jsou to bohužel také slova volající po jednoduchých řešeních, některá k nim přímo vybízejí. Jsou to slova podkopávající samu podstatu lidské svobody a demokratického zřízení, tedy základních pilířů vyspělé evropské civilizace.

V minulosti jsme je slýchali i v naší zemi až příliš často. Zněla z úst Vůdce a dalších představitelů Třetí říše na adresu Židů, komunistů, či duchovních.

Uplynulo pár let a podobná slova zněla opět. Z části nedávno ohrožených se stali ti, kdo neváhali prosazovat svoji vůli opět tvrdě, bez milosti a soucitu. Obrovskou ironií osudu bylo, že na pomyslné lavici obžalovaných usedli rovněž váleční hrdinové, kteří na západní frontě nasazovali vlastní život za svobodu Čechů a Slováků. Byli tak přímými spolubojovníky hrdinných parašutistů, kteří svým historickým počinem, atentátem na Heydricha, dokázali povzbudit národ a ukázat světu, že se naši předci s porobou nesmířili a přes všechnu brutální perzekuci toužili žít znovu ve svobodné zemi. Cesta k ní byla ještě dlouhá a trnitá, lemovaná mnoha oběťmi na válečných frontách i mezi civilním obyvatelstvem. Stateční parašutisté dobojovali svůj poslední boj v kryptě pražského kostela sv. Cyrila a Metoděje. O nic menší statečnost prokázali ti, které přivázeli po výsleších klatovského gestapa do Lubského lesa, ti, kdo byli přiváděni přímo sem před hlavně pušek popravčích čet. Před 75 lety se odtud mezi 31. květnem a

3. červencem nesly ozvěny smrtících výstřelů, po nichž zem prosákla krví 73 vlastenců z Klatovska a z blízkých jižních Čech. Teprve v těchto dnech jakoby

se pomyslná kniha jejich osudů teprve zavírala. Před pár dny se po dlouhých pátráních v historických evidenčních knihách podařilo na místním hřbitově odhalit 29 uren s ostatky lidí popravených v Lubském lese. O jejich existenci neměli ponětí ani nejbližší příbuzní. Někteří z nich se to již bohužel nikdy nedozvědí a ostatním snad znovunalezení svých blízkých, byť tak bolestné, přinese alespoň částečnou útěchu a smíření.

Zavřít knihu naší paměti však v žádném případě nesmíme. Očitým svědkům událostí před 75 léty přirozeně ubývají síly. Je proto bytostnou povinností nás všech, kdo můžeme, tedy nás rodičů nerozlučně ruku v ruce s učiteli a historiky, tyto dějinné události posilující naše národní sebevědomí, vlastenectví a hrdost předávat dalším generacím. Jen tak můžeme mít sílu postavit se na obranu našich sociálních, kulturních a duchovních hodnot, jen tak máme šanci čelit totalitním režimům i atakům pro nás cizorodých kultur. V neposlední řadě se jen tak můžeme s čistým svědomím poklonit všem zde padlým v době heydrichiády a říci jim „Vaše oběti nebyly zbytečné“.

Děkuji Vám za pozornost.